

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1234164/4

בבית הדין הרבני האזורי אשקלון

לפני כבוד הדיינים:

הרב ישי בוכריס - אב"ד, הרב בן ציון ציוני, הרב עודד מכמן

התובעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד אביטל אדרי - כהנא)

נגד

הנתבע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד שולמית אלדן)

הנדון: סמכות ביה"ד לפסוק פירוק שיתוף על נכס הנמצא בחו"ל

פסק-דין

ענין החלטה זו - סמכות ביה"ד להורות על פירוק השיתוף בנכס בחו"ל.

במסגרת תביעת רכוש המתנהלת בפני ביה"ד, נותר לדון בפירוק השיתוף בנכס הממוקם בחו"ל (ארה"ב), אשר אין מחלוקת בין הצדדים כי הוא בבעלות שניהם בחלקים שווים.

טענות הצדדים

טענות הצדדים נוסחו ע"י ביה"ד בהחלטה מיום 11/05/2022:

"האשה מעוניינת בפירוק השיתוף, דהיינו מכירת הנכס. האיש אינו מעוניין שהדירה תימכר מכיוון שהוא מעוניין בהמשך קבלת שכר הדירה.

ביה"ד הבהיר כי על פניו לא ניתן לעכב פירוק שיתוף.

ב"כ האיש ביקשה לטעון טענה מקדמית כי אין לביה"ד סמכות להורות לצדדים על פירוק שיתוף כאשר בין הנכסים ישנו נכס בחו"ל, וק"ו שאין בסמכות ביה"ד להורות פוזיטיבית על פירוק שיתוף של נכס בחו"ל. לדבריה יש בכך אפ' בכדי לפגוע בריבונותה של מדינה אחרת.

ב"כ האשה סבורה כי יש לביה"ד סמכות גם להורות לצדדים לפרק את השיתוף, וגם להורות הוראה פוזיטיבית על פירוק שיתוף בנכס, אפ' שהוא בחו"ל."

ביה"ד הורה לצדדים להגיש סיכומים.

ב"כ הנתבע ביססה את טענתה על 'הלכת מוזמביק', אשר לדבריה מבוססת על פגיעה בריבונות אשר בשטחה נמצא הנכס, ועל ההכרה ב'עקרון האפקטיביות', כאשר יש 'מקום לחשש שהמדינה הזרה שבה מצויים המקרקעין תסרב להכיר ולאכוף את פסק הדין של הפורום, בראותה בדיון במקרקעיה התערבות שאין לה מקום' ואשר אומצה ע"י הפסיקה הישראלית.

הפניותיה הן לע"א 490/88 בסליום - המוטראן הקופטי של הכסא הקדוש של ירושלים והמזרח הקרוב נ' עדילה ואח' (פורסם בפ"ד מד (4) 397), וכן לבע"א 490/88 וכן בבג"צ 8754/00

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

רון נ' בית הדין הרבני הגדול (פורסם בפ"ד נו (2) 624 645) וכן בע"א 2846/03 ריצ'ארד ב' אלדרמן עו"ד נ' דן ארליך (פורסם בתק – על 2004 (4), 2027, 2030).

נוכח זאת היא מסיקה כי "על פי הלכת מוזמביק, שכאמור נקלטה ואף הוחמרה ע"י הפסיקה בישראל, אין בתי המשפט בישראל רשאים לדון בעניין מקרקעין המצויים מחוץ לטריטוריה, הן בשל העובדה שפסיקה כאמור פוגעת בריבונות מדינת המקרקעין והן בשל היותה של הפסיקה נטולת כל אפקטיביות, שהרי רשויות המדינה בה מצויים המקרקעין לא יכירו בפסיקה של בית משפט זר, כך שפסיקה כזו לא תיושם ולא תהיה אפקטיבית".

עוד היא מוסיפה כי "חמור מן האמור, במידה וחור"ח יפסוק כבוד בית הדין בצו לנתבע לבצע פעולה במקרקעין בחו"ל, תהיה פסיקתו למעשה כפסיקה בעניין מקרקעין מחוץ לטריטוריה ולו באופן עקיף, וכך תעמוד גם כן בניגוד לדין ולהלכה הפסוקה".

ב"כ התובעת טענה תחילה כי הלכת מוזמביק שיסודה בדין האנגלי אינה נוהגת כיום בישראל, אך הוסיפה כי אף אם יוכרע כי היא כן נוהגת בישראל, הרי שהמקרה דנן כלול באחת מן ההחלטות להלכה זו המאפשרת לבית משפט במדינה שהנכס אינו מצוי בה לדון בתביעה כאשר מדובר ב"תביעה אישית המבוססת חוזה". לטענתה, היחסים בין צדדים הינם מבוססי הסכם - "הסכם הנישואין", ועל כן קמה לבית משפט ישראלי או בית דין רבני בישראל הסמכות לדון במקרה דנן.

לדבריה המקורות המשפטיים שצוטטו ע"י ב"כ הנתבע נוגעים למקרים בהם הצדדים אינם נשואים, ולכן אין ללמוד מהם למקרה שלפנינו.

דיון והכרעה

בניגוד לאמור בדברי ב"כ התובעת הרי שהפסיקה בישראל אכן הכירה בהלכת "מוזמביק" (British South Africa Co. v. Compania de Mozambique (1983) A.C. 602) המכירה ב"עקרון האפקטיביות", היינו, שרק בית המשפט שבתחומו מצויים נכסי המקרקעין מוסמך (ויכול) להורות בדבר הנכסים. שכן, יש "מקום לחשש שהמדינה הזרה שבה מצויים המקרקעין תסרב להכיר ולאכוף את פסק הדין של הפורום, בראותה בדיון במקרקעיה התערבות שאין לה מקום" (ע"א 490/88 בסיליום - המוטראן הקופטי של הכסא הקדוש של ירושלים והמזרח הקרוב נ' עדילה ואח', פ"ד מד(4) 397).

יחד עם זאת, כששאלת הבעלות במקרקעין אינה במחלוקת, כמו במקרה דנן, הכירה הפסיקה בסמכותו של בית משפט ישראלי לדון במסגרת תביעת רכוש בין בני זוג גם כאשר לנכסים שמחוץ לישראל. משכך, אין בהלכת מוזמביק כדי למנוע מבית הדין לקבוע כי נכס מקרקעין הנמצא בחו"ל הוא בר איזון, ויש להביא את ערכו בגדרי איזון המשאבים.

הטעם לכך הוא שבמקרה כזה בית הדין אינו דן בעצם בתביעות באשר למקרקעין במדינה אחרת, (תביעות באשר לבעלות במקרקעין ורישומה), בית הדין דן בתביעות פרסונאליות ביחסים שבין בני הזוג לשם איזון משאביהם. ראה עמ"ש (מחוזי י-ם) 15416-03-17 פלוני נ' פלונית (פורסם בנבו 2017).

ראה עוד לעניין זה בע"מ (מחוזי י-ם) 701/06 הארו נ' הארו (פורסם בנבו) (2006), סעיף 9:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

"יתרה מזו, גם בספרות בתחום המשפט הבינלאומי הפרטי, מצאנו אימרות והתייחסויות לנכסי בני הזוג, מהן עולה כי "העובדה שהנכס אינו נמצא בשטחה אינו שולל מבתי המשפט כל סמכות לדון בזכויות הקניין שבו. זיקה אישית של הנתבע תספיק כדי להקנות סמכות להוציא פסק דין שעוסק בזכויות קניין, ובלבד שיחייב את הצדדים הישירים לדיון בלבד" (פסברג, שם, בעמ' 93; והדוגמא המובאת שם בהערה 107, כלשון המחברת, היא: "אין כל ספק שסמכות כזו קיימת בישראל, באופן כללי, וגם למשל בתביעה במסגרת יחסי ממון בין בני זוג").

וראה עוד רמ"ש 56989-02-17 פלונית נ' פלוני, פס"ד של כב' השופט משה דרורי (פורסם בנבו) (2017) שם כתב שבית המשפט בישראל מוסמך לדון במסגרת חלוקת רכוש בין בני זוג גם ברכוש הנמצא בחו"ל כיון ש:

"סמכות בית המשפט בחלוקת רכוש בין בני זוג הינה סמכות פרסונאלית בין בני הזוג, והם מחויבים לציית לפסק הדין של בית המשפט הישראלי גם ביחס לרכוש הנמצא מחוץ לגבולות מדינת ישראל".

כך גם כתבו, לפי סגנונם, כב' הרבנים מאיר פרימן, מאיר קאהן ויצחק רפפורט, בפס"ד ביה"ד הרבני האזורי ת"א (תיק מס' 1127576/8):

"נראה שבהקשר זה (היה נקבע הפורום הנאות בישראל אף לולי היו הנכסים בה, שכן) שונה איזון משאבים בהתאם לחוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג – 1973 החל על הצדדים שבפנינו. מאחר שהחוק מקנה זכות נדחית של איזון משאבים ולא שיתוף בפועל, הרי שגם אם מדובר בנכסים הרשומים על שם אחד מבני הזוג, קמה לו זכות לאזן את זכויותיו העודפות על פי רצונו אם בעין, אם בכסף או בשווה כסף כפי שנקבע בסעיף 6 (ב) לחוק יחסי ממון.

לכן בטל הרציונל העומד מאחורי קביעת סמכות השיפוט בהתאם למיקום הנכסים כיוון שהפעולה המשפטית היא של שמאות והחוב הוא 'אקרקפתא דגברא' ולא קביעת בעלות על הנכסים, זאת בניגוד לזכויות מכוח שיתוף.

לאור האמור הרי שהפורום הנאות להתדיינות בנושא הרכוש ייקבע על פי הסמכות הבינלאומית החלה על הצדדים עצמם דהיינו - בענייננו וכאמור לעיל – בישראל.

אמנם בנידון דידן לא מדובר באיזון משאבים, שהרי מדובר בנכס בבעלות משותפת ממש, אך גם כאן תקפה הסברא הנזכרת, שהרי ביה"ד לא קובע כלל בעלות על הנכס שהצדדים מודים שהוא בבעלות משותפת, והוא מורה לצדדים - אשר בוודאי ובוודאי יש לו סמכות שיפוטית לגביהם בחלוקת הרכוש - לפרק את השותפות בלבד, הוראה החלה אקרקפתא דגברא בלבד.

נוכח האמור, ביה"ד קובע כי במסגרת תיק הרכוש ואיזון המשאבים של בני הזוג הוא מוסמך לדון, וקל וחומר להורות על פירוק שיתוף, גם כאשר לנכסים שמחוץ לישראל.

החלטה

- א. ביה"ד מורה על פירוק השיתוף בנכס שבבעלות הצדדים.
- ב. ככל שיש צורך בסעדים נוספים בעניין זה כמו חתימה על פסיקתאות או הוצאת צווים שונים יש להגישם בהקדם לביה"ד.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ג. בעוד 30 יום ייסגר התיק א"כ תוגש בקשה מנומקת להשארתו פתוח.

ההחלטה מותרת לפרסום לאחר השמטת פרטי הזיהוי של הצדדים.

ניתן ביום י"ד בסיון התשפ"ב (13/06/2022).

הרב עודד מכמן

הרב בן ציון ציוני

הרב ישי בוכריס - אב"ד

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה